

UZASADNIENIE

W dniu 18 stycznia 2016 roku E. C.– działając jako następca prawny J. C.– wniosła o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przez Referendarza Sądowego w Sądzie Rejonowym w Dzierżoniowie w dniu 25 marca 2014 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 985/15 z powództwa (...) z siedzibą we W.przeciwko J. C.oraz o uchylenie zaskarżonego nakazu i odrzucenie pozwu. Nadto wniosła o zasądzenie od strony powodowej na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniosła, że już w dacie wniesienia pozwu w sprawie o sygn. I Nc 985/15, a tym samym w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty, J. C. nie miała zdolności sądowej. J. C. zmarła, bowiem w dniu 19 lutego 2015 roku, zaś pozew został wniesiony w dniu 18 marca 2015 roku. Jako podstawę żądania wznowienia postępowania wskazała przepis art. 401 pkt 1 k.p.c. Podniosła nadto, że zachowała 3-miesięczny termin do wniesienia skargi, albowiem o wydanym nakazie dowiedziała się dopiero w dniu 01 listopada 2015 roku, kiedy to w Święto Zmarłych pojechała do domu rodzinnego w R., gdzie mieszkała jej zmarła matka.

W odpowiedzi na skargę pełnomocnik strony powodowej wniosł o nieobciążanie strony powodowej kosztami procesu. Motywując swoje stanowisko podniósł, że strona powodowa aż do momentu otrzymania odpisu skargi nie miała wiedzy o fakcie, że w chwili złożenia pozwu J. C. nie miała zdolności sądowej. Tym samym, w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. zasadnym jest zwolnienie strony powodowej od ponoszenia kosztów postępowania wywołanego przedmiotową skargą.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 marca 2015 roku do tutejszego Sądu wpłynął pozew (...) z siedzibą we W., który domagał się zasądzenia od J. C.kwoty 23 294,20 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych.

W dniu 25 marca 2015 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Dzierżoniowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt I Nc 985/15, na mocy, którego nakazał pozwanej J. C., aby zapłaciła stronie powodowej kwotę 23 294,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 18 marca 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwotą 2 708,25 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotą 2 417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu, albo wniosła w tymże terminie sprzeciw.

Odpis nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu z załącznikami odebrał w imieniu J. C. dorosły domownik – S. R.. W związku z tym nakaz ten uprawomocnił się w dniu 15 kwietnia 2015 roku.

Dowód: dokumenty znajdujące się w aktach tutejszego Sądu o sygn. I Nc 985/15.

Jeszcze przed wniesieniem pozwu tj. w dniu 19 lutego 2015 roku zmarła J. C., pozostawiając po sobie m.in. córkę E. C..

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu J. C. – k. 10,

odpis skrócony aktu urodzenia E. C. – k. 11,

przesłuchanie skarżącej E. C. – k. 50.

E. C. bardzo przeżyła śmierć matki. Z tego powodu musiała korzystać z pomocy psychiatry. Po jej śmierci nie była nawet w stanie pojechać do domu rodzinnego w R., gdzie mieszkała jej matka i jej siostra, gdyż miejsce to potęgowało uczucie straty.

Do domu rodzinnego udała się dopiero w dniu 01 listopada 2015 roku w Święto Zmarłych ze swoim przyjacielem R. P.. Wówczas, przeglądając dokumenty matki znalazła powyższy nakaz zapłaty. Nikt wcześniej nie poinformował jej o wydanym nakazie, czy też o tym, iż jej matka była zadłużona. Ze swoimi siostrami nie utrzymuje, bowiem dobrych kontaktów. Od 2013 roku mieszka we W..

Dowód: umowa najmu lokalu mieszkalnego z dnia 03 marca 2014 r. – k. 7;

zaświadczenie lekarskie z dnia 27 kwietnia 2015 r. – k. 9,

oświadczenia R. P. z dnia 07 stycznia 2016 r. – k. 25;

przesłuchanie skarżącej E. C. – k. 50.

Sąd zważył co następuje:

Skarga o wznowienie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 412 § 1 k.p.c. stanowi, że Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza (art. 412 § 2 k.p.c.). Zgodnie z powyższym sąd rozpoznając skargę o wznowienie postępowania w pierwszej kolejności ustala czy wznowienie postępowania jest dopuszczalne, następnie czy są ustawowe przesłanki do wznowienia postępowania, a w ostatnim etapie, jeśli spełnione zostaną przesłanki wznowienia postępowania, rozpoznaje na nowo wznowioną sprawę, w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. Co istotne przy tym - ponieważ zgodnie z art. 353² k.p.c. do nakazów zapłaty stosuje się odpowiednio przepisy o wyrokach, można żądać wznowienia postępowania zakończonym prawomocnym nakazem zapłaty.

W pierwszym rzędzie należy zaznaczyć, iż sama legitymacja skarżącej E. C. do wystąpienia ze skargą o wznowienie nie budzi wątpliwości. Skarżąca nie występowała wprawdzie w charakterze stron postępowania objętego skargą, nie może jednak ulegać kwestii, że jest legitymowana formalnie do wystąpienia ze skargą o wznowienie postępowania, które dotyczyło osoby poprzednika prawnego skarżącej, która z racji następstwa prawnego po J. C. jest objęta skutkami rozstrzygnięcia wydanego w sprawie o sygn. akt I Nc 985/15. Nie może tym samym zostać pozbawiona możliwości wniesienia skargi o wznowienie postępowania, którego wynik dotyczy obecnej sytuacji prawnej skarżącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2006 r., II PZ 64/05).

Jak wynika z ustaleń faktycznych skarżąca zachowała również termin do wniesienia skargi z art. 407 § 1 k.p.c. Pomiędzy datą 01 listopada 2015 roku, kiedy to skarżąca dowiedziała się o podstawie wznowienia, a datą wniesienia skargi, co miało miejsce 18 stycznia 2015 roku, nie upłynął termin trzech miesięcy.

Rozważania w sprawie wymaga również problem terminu z art. 408 k.p.c., który stanowi, że po upływie lat pięciu od uprawomocnienia się wyroku (tu: nakazu zapłaty) nie można żądać wznowienia, z wyjątkiem wypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana. W niniejszej sprawie nie upłynął jeszcze 5-letni okres wymieniony w tym przepisie.

Skarżąca jako podstawa wznowienia wskazała przepis art. 401 k.p.c. oraz podała, że postępowanie toczące się pod sygn. akt I Nc 985/15 jest nieważne, albowiem jedna ze stron tj. J. C. w chwili wniesienia pozwu nie miała zdolności sądowej. Zgodnie natomiast z art. 401 ust. 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Zdaniem Sądu wykazane zostały ustawowe podstawy skargi o wznowienie postępowania. Z dokumentów złożonych do akt wynika, że J. C. zmarła w dniu 19 lutego 2015 roku. Nie może, więc ulegać kwestii, że od początku postępowania toczącego się pod sygn. akt I Nc 985/15, po stronie pozwanej występowała osoba nieżyjąca z udziałem, której niedopuszczalne było nadanie sprawie biegu, lecz zachodziła konieczność odrzucenia pozwu, taka przeszkoda nie mogła zostać, bowiem w żaden sposób usunięta. W szczególności niedopuszczalne byłoby zawieszenie postępowania w tej sprawie oraz jego podjęcie z udziałem następców prawnych pozwanej, tego rodzaju czynności zostały, bowiem przewidziane wyłącznie dla sytuacji śmierci w toku postępowania osoby fizycznej, która żyła w momencie jego wszczęcia, stosownie do art. 174 § 1 pkt 1 w zw. z art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. Gdyby okoliczność zgonu pozwanej była znana od początku tej sprawy, Sąd miałby obowiązek odrzucenia pozwu, stosownie do art. 199 § 1 pkt 1 3 k.p.c., inne rozwiązania nie byłyby bowiem dopuszczalne.

Podana w skardze data śmierci J. C. nie tylko wykazała ustawową podstawę wznowienia postępowania, ale również rodziła konieczność zmiany orzeczenia objętego skargą przez uchylene nakazu zapłaty wydanego przez Referendarza Sądowego w Sądzie Rejonowym w Dzierżonowie w postępowaniu upominawczym w dniu 25 marca 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt I Nc 985/15 oraz odrzucenie pozwu, stosownie do art. 412 w zw. z art. 199 § 1 pkt 3 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie wskazanych przepisów, należało orzec jak w punkcie I sentencji.

Uwzględnienie skargi we wskazanym sposobie uzasadniało obciążenie strony powodowej kosztami postępowania wywołanego jej wniesieniem, które zostały poniesione przez skarżącą. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd zasądził więc od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 2 400 zł tytułem kosztów postępowania.

W tym miejscu należy przy tym zaznaczyć, że postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania nie jest nowym postępowaniem mającym odrębny od uprzedniego, własny przedmiot. Postępowanie to, ze względu na ścisłe podmiotowe i przedmiotowe powiązanie z postępowaniem prawomocnie zakończonym, należy traktować jako kontynuację dotychczasowego postępowania, z tym, że według podstaw skargi określonych w art. 399 i następnym k.p.c. Podstawy te doprowadzają do rozpoznania przez sąd istoty tego samego sporu po stwierdzeniu dopuszczalności wznowienia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2000 r., III CZ 173/99; OSNC 2000/7-8/144). Dlatego też, zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie nie miały zastosowania przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku.

Ponadto podnieść należy, że w ocenie Sądu, wbrew twierdzeniom powoda, w niniejszej sprawie brak było podstaw do zastosowania normy z art. 102 k.p.c. tj. odstąpienia od obciążania powoda kosztami postępowania. Podkreślenia wymaga, iż urzeczywistniający zasadę słuszności art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sporu, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej. Jednocześnie jednak przepis art. 102 k.p.c. daje sądom swobodę przy rozstrzygnięciu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowanie zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. (odpowiedzialności za wynik procesu) nie można by pogodzić z zasadą słuszności. Odstąpienie od obciążenia strony kosztami postępowania uzależnione jest od dyskrejonalnej oceny sądu. Podważenie tej oceny możliwe jest natomiast w zasadzie jedynie w wypadku, gdy nie zawiera uzasadnienia, albo gdy ocena ta jest rażąco niesprawiedliwa. Zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” (art. 102 k.p.c.) wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, bowiem, że zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.). Wobec tego, przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, niemniej jednak sąd, kierując się zasadą kontrydiktoryjności procesu, nie powinien działać z urzędu w sytuacji, gdy strona reprezentowana przez

profesjonalnego pełnomocnika nie wykazuje istnienia przesłanek do zastosowania art. 102 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 07 grudnia 2011 r., II PZ 34/1,1 LEX nr 1130377).

Na gruncie rozpoznawanej sprawy powodowy Fundusz reprezentowany przez profesjonalistę wskazanych wyżej okoliczności nie wykazał, zaś samo stwierdzenie w odpowiedzi na skargę, iż nie wiedział o śmierci J. C. nie jest wystarczającą podstawą do odstąpienia od obciążenia go kosztami procesu. Co więcej, zdaniem Sądu nieprawdopodobne jest to, że uzyskując w maju 2015 roku tytuł wykonawczy Fundusz ten nie powziął informacji o zgonie dłużniczki. Niezależnie od powyższego Sąd zauważa również, że sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej nie jest niekorzystna, a wręcz przeciwnie. W świetle takiego, nie do końca lojalnego, postępowania strony powodowej jedyną możliwą formą obrony następcy prawnego J. C. było, więc wystąpienie ze skargą o wznowienie postępowania. Skoro zaś z tego tytułu poniosła koszty zastępstwa procesowego, w tej sytuacji powodowy Fundusz powinien, zatem ponieść koszty przegranego przez siebie procesu.

Dlatego też, w oparciu o powołane przepisy, Sąd orzekł jak w punkcie II wyroku.

Orzeczenie z punktu III oparte jest na przepisie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 k.p.c. W świetle przepisu art. 113 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, a więc w tym przypadku przepisu art. 98 k.p.c. W związku z tym Sąd nakazał uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie stronie powodowej kwotę 1 165 zł tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia, której skarżąca została zwolniona.

ZARZĄDZENIE

1)(...)

2) (...)

3)(...)

05.07.2016 r.